

CULTURA ECONOMICĂ-CONDIȚIE ESENȚIALĂ A PROGRESULUI

Oloieru Anastasia, profesor de economie,
L.T. "Petru Rareș", doctorand, UPS „Ion Creangă”

Rezumat:

Cultura economică este o componentă importantă a culturii generale. Prin elementele sale structurale: (cunoștințe economice, gândire economică și orientarea economică), cultura economică influențează nu doar comportamentul economic al oamenilor, ci și determină liniile directoare ale dezvoltării și progresului economic al teritoriului, unde acești oameni locuiesc. Un motiv al tranziției îndelungate la economia de piață este lipsa culturii economice în rândul populației. Pentru ameliorarea situației s-au făcut încercări de a forma cultura economică prin intermediul educației economice. Nevoia de educație economică, având ca fundament formarea culturii economice, este o realitate a zilelor noastre deoarece starea de subdezvoltare a societății noastre apare atât în ce privește mentalitatea, inteligența, cât și în comportamentul fiecărui cetățean.

Cuvinte-cheie: cultură economică, progres, educație economic.

Summary:

Economic culture is an important part of general culture. Through its structural elements (economic knowledge, economic thinking and economic orientation) economic culture influences economic behavior not only people, but also determines the guidelines of economic progress and development of the territory where these people live. One reason for the lengthy transition to a market economy is the lack of economic culture among the population. To improve the situation have been made attempts to shape economic culture through economic education. The need for economic education, having as basis the formation of economic culture is a reality today because the underdevelopment of our society appears both in the mentality, intelligence, and in the behavior of every citizen.

Keywords: economic culture, progress, economic education.

La momentul actual, omenirea trăiește experiența unei creșteri economice fără precedent, ca urmare a progresului tehnologic din ce în ce mai rapid. Pentru a face față unor astfel de schimbări, omul trebuie familiarizat cu noul mod de gândire și acțiune, deoarece în lupta pentru

adaptare este necesar mai întâi să ne modificăm modul de a percepe și înțelege lucrurile din viața în care trăim.

În acest context se face apel la principalele forțe motrice ale progresului economic-domeniile științei și educației. Astfel intervine educația economică, care urmărește formarea culturii economice și care acționează la nivelul mentalităților și convingerilor oamenilor.

Pornind de la noțiunea de cultură, care desemnează totalitatea valorilor materiale și spirituale care exprimă un anumit nivel al dezvoltării istorice a societății și a omului [1], și noțiunea de economie, care reprezintă ansamblul activităților umane desfășurate în sfera producției, distribuției și consumului bunurilor materiale și serviciilor [2], reliefăm că problema culturii economice aparține științelor sociale. Astfel, întrebarea firească: De ce în economie, cultura nu ocupă aceeași poziție centrală ca în celelalte științe sociale, sau cum se explică slaba reprezentare a culturii în economie, este deosebit de actuală în condițiile complexității universului socio-economic globalizat.

Cultura economică este o componentă importantă a culturii generale. Ea păstrează toate caracteristicile principale ale conceptului de "cultură", devenind un instrument prin care omul își stăpânește propria existență. Unii autori tratează problema culturii economice ca o proiecție a culturii generale în domeniul economiei. Cu alte cuvinte, componenta culturală a activității economice este o condiție indispensabilă, ce poate influența în mod activ creșterea sau încetinirea dezvoltării economice.

Conținutul noțiunii de cultură economică poate fi descoperit prin elementele sale structurale:

1. *Cunoștințe economice*, care, în opinia autorilor Ponomariov L, Popov V, reprezintă un set de idei cu privire la procesele de producție, de schimb, distribuția și consumul de bunuri și servicii, legăturile economice dintre diferite elemente ale societății și perspectivele sale de dezvoltare economică și socială. Cunoștințele economice pot fi comparate cu schițele necesare construcției unui automobil. Cu ajutorul lor putem explica fenomenele economice, și identifica legăturile dezvoltării lor. Ele permit înțelegerea mecanismului de funcționare și dezvoltare a sistemului economic, și duc la formarea gândirii economice.

2. *Gîndirea economică* este capacitatea individului de a reflecta corect viața economică a societății în ansamblu, relațiile economice, propria activitate. Este calitatea omului capabil să conștientizeze și să recunoască fenomenele, să însușească noțiunile, categoriile, să impulsioneze creșterea economică. Gîndirea economică este un tip de gîndire care își are originea în nevoile și interesele umane, pentru că ele reprezintă forța motrice de realizare a activității economice.

Formarea gândirii economice presupune:

- Abilitatea de a stabili obiective realizabile
- Capacitatea de a controla sentimentele și emoțiile
- Asumarea răspunderii pentru acțiunile întreprinse
- Anticiparea consecințelor acțiunilor sale

3. *Orientarea economică*, care înglobează sistemul de nevoi, valori sociale și atitudini care determină motivele activității umane în sfera economică, normele sociale și calitățile psihologice ale persoanei care formează modele de comportament economic. Orientarea economică contribuie la elaborarea principiilor și metodelor activității economice raționale, fundamentarea strategiilor dezvoltării economice, elaborarea prognozelor științifice și a perspectivelor dezvoltării sociale. Rolul practic al culturii economice constă în asigurarea activităților raționale, deoarece cunoștințele contribuie la elaborarea previziunii, iar previziunea stă la baza acțiunii economice. [3,pag.56]

Principalele caracteristici ale culturii economice pot fi exprimate astfel:

- Cultura economică se referă la acele valori, norme, modele de comportament, care derivă din nevoile sociale.
- Specificul culturii economice este faptul că principalul canal de influență a societății și a economiei este comportamentul (nu un comportament oarecare, ci comportamentul economic)
- Cultura economică este orientată spre formarea modului economic de gândire.

Cultura economică influențează nu doar comportamentul economic al oamenilor, ci și determină liniile directe ale dezvoltării și progresului economic al teritoriului, unde acești oameni locuiesc. De-a lungul timpului, s-au formulat 3 argumente majore referitoare la rolul culturii în societățile de piață în dezvoltare:

1. Cultura modelează actori raționali, mai numiți și atomii economiei de piață
2. Ideile, tehnologiile cognitive și instituțiile aferente crează structuri necesare economiilor de piață
3. Oamenii se folosesc de cultură pentru a interpreta și pentru a se adapta la instituțiile și relațiile de piață. [4, pag.48]

Primul argument se referă la ideea că printre calitățile umane asociate progresului se numără individualismul, setea de câștig, dorința de a munci, perceperea cât mai exactă a timpului. Pe măsura satisfacerii nevoilor de bază, ia amploare apariția necesităților sofisticate, precum și a celor mai avansate. Se doresc locuințe confortabile, agremente, educație și transport. O altă idee interesantă este aceea că societatea de piață este cauză și efect în

schimbarea valorilor umane. Astăzi omul a atins limita când, pierzându-și sinele, devine propriul său vrăjmaș.

Al doilea argument se referă la idea că societatea de piață presupune idei și tehnologii noi. Concomitent ce lucrurile de care avem nevoie cresc în volum, în varietate, economia devine și ea mai complicată, încât grupuri de sute de mii de oameni din diferite țări cooperează pentru a produce materia primă, proiectele și mașinile specializate necesare pentru fabricarea fiecărui obiect, serviciu solicitat, cum ar fi, de exemplu, vestimentație, avioane, automobile etc.

La baza celui de-al treilea argument este idea că propriul interes trebuie să fie constrâns de morală. Opțiunile individuale sunt influentate de regulile și obiceiurile care funcționează în economia unei țări. Oamenii de pretutindeni pot colabora pentru a-și asigura hrana, îmbracamintea, locuințele, mijloacele de transport și toate bunurile sau serviciile de care au nevoie. Modul în care oamenii colaborează este guvernat de regulile nescrise, pe când legile și contractele economice sunt exemple de reguli scrise. Pe măsura ce regulile care guvernează activitatea economică se schimbă, se schimbă atât motivele care îi determină pe oameni să inițieze activități economice, cât și opțiunile lor. [5, pag.10]

Un motiv al tranziției îndelungate la economia de piață este lipsa culturii economice în rîndul populației, gîndirea economică neformată și lipsa unor modele de comportament rațional. Și atîta timp cît nu vom depăși această stare de dependență socială, ostilitate față de proprietatea privată, o veritabilă economie de piață noi nu vom putea construi. Pentru ameliorarea situației s-au făcut încercări de a forma cultura economică prin intermediul educației economice.

Educația economică este una dintre noile educații, care îi face pe elevi să înțeleagă problemele din cotidian, îi ajută să identifice și să evalueze consecințele deciziilor personale, ale părinților și autorităților. [6, pag.3] Programele de educație economică sunt importante și trebuie investit în ele cât este necesar deoarece ajută îndeosebi pe tineri să înțeleagă ce înseamnă “cu adevărat” economia de piață, care-i rolul concurenței în dezvoltarea personală și socială, care-i relevanța educației la locul de muncă și care este impactul economiei asupra viitorului lor etc. Educația economică vizează două obiective prioritare:

-La nivel axiologic: mentalitatea, convingerile, transmiterea unor valori, informații, date, cunoștințe etc.

-La nivel praxiologic educația economică vizează formarea și afirmarea unor comportamente economice [7, pag 42]

În acest context, tinând seama de importanța educației pentru formarea unei noi culturi economice în Republica Moldova și pentru formarea

tinerilor astfel încât să se integreze social și profesional, educația economică – ca formă explicită de educație , face obiectul unor cursuri opționale și obligatorii în cadrul învățământului gimnazial și liceal, cum ar fi: Inițiere în economie, Educație economică eficientă, precum și programele opționale Junior Achievement: Noi și economia, Economia în cifre, etc.

Ca scop educația economică își propune formarea personalității autonome, armonioase și creative în vederea dezvoltării libere a persoanei. Iar ca finalitate, educația economică are formarea culturii economice, ilustrată în valori, cunoștințe și abilități economice.

În baza celor expuse, răspunsul la întrebarea cum influențează cultura economică progresul economic și social, este foarte simplu: cultura economică a persoanei determină gândirea lui, faptele și acțiunile în domeniul economic. Cultura economică este baza pentru dezvoltarea și testarea noilor idei economice care urmăresc îmbunătățirea eficienței sectoarelor economiei. Realizările culturii economice a umanității sunt reflectate atât material (clădiri ultra-moderne, corporații, utilaje), cât și nematerial (know-how moderne, produse științifice și tehnică intelectuală).

De remarcat că cultura economică este necesară nu doar persoanelor din domeniul respectiv, ci și oricărui copil, adolescent sau chiar adult, fiindcă perceperea corectă de către individ a orientării ce se dorește a fi imprimată economiei presupune, găsirea soluției la mai multe întrebări existențiale cum ar fi: spre ce ne îndreptăm? care sunt perspectivele imediate și mai îndepărtate ale Republicii Moldova? când și cum vom depăși starea de neliniște în ceea ce privește traiul zilnic și viitor? ne mai putem controla propria viață? etc. [8, pag.120]

Printr-o cultura economică solidă se poate acționa decisiv asupra comportamentului economic al indivizilor. Experiența arată ca factorul esențial în reușita unor reforme este mentalitatea agentului economic, comportamentul pe care îl promovează în contextul noilor relații economice, politice și sociale. Prin urmare, nevoia de educație economică , având ca fundament formarea culturii economice, este o realitate a zilelor noastre deoarece starea de subdezvoltare a societății noastre apare atât în ce privește mentalitatea, inteligența, comportamentul fiecărui cetățean, consistența instituțională, prețuirea legii, valorificarea potențialului pieței, lipsa obedienței față de lege și excesul față de idoli, cât și în lipsa de vigoare a societății civile.[9, pag.5] Toate aceste atitudini, și nu numai, sunt consecința inclusiv a lipsei de educație și de cultură economică.

Bibliografie:

1. Dicționar enciclopedic de sociologie, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău 2013.
2. Dicționar Explicativ al Limbii Române, Institutul de lingvistică "Iorgu Iordan", București 2012.
3. Lupu M., "Formarea competențelor economice la elevii de vîrstă școlară mică", Chișinău 2005.
4. Coandă L., "Elemente de sociologie economică", București 2002.
5. Centru Român pentru Educație Economică, "Modul economic de gîndire, rezolvarea misterelor economice", București 1998.
6. Ministerul Educației al Republicii Moldova, "Educația economică și antreprenorială .Curriculum opțional pentru învățămînt primar", Chișinău 2013 .
7. Baxan I., "Axiologia educației economice", Univers Pedagogic [Numărul 3 , Chișinău 2010](#)
8. Ciobanu O., "Educația economică în România- prezent și perspectivă", București 2003.
9. Zbîrciog V., „Dezvoltarea societății umane în trepte,, Revista Economica, Nr.2 (62) Chișinău 2008

PROBLEME SOCIALE ȘI DE INTEGRARE ÎN CÎMPUL MUNCII A TINERETULUI CONTEMPORAN

Corina Savițchi,
lector universitar,
UPS "Ion Creangă"

Piața forței de munca s-a schimbat dramatic în ultimii ani, odată cu declanșarea crizei economice mondiale. Șomajul în rîndul persoanelor aflate la început de drum în carieră devine o problema tot mai gravă la nivel global. Numărul tinerilor care au dificultăți în intrarea pe piața muncii și în posedarea unei cariere durabile este în creștere în aproape toate regiunile lumii. Tinerii care doresc să intre în viața activă se confruntă cu numeroase dificultăți, mai ales că în majoritatea societăților contemporane, atât dezvoltate cât și în curs de dezvoltare; aceștia reprezintă o categorie a populației aflată în situație de risc. A depăși pierderea locului de muncă, într-o perioadă de recesiune economică, și a înfrunța o perioadă de șomaj care reiese automat din pierderea locului de muncă, reprezintă o situație